

ЛИТЕРАТУРА

1. Гулая Т.М., Романова С.А. Предметно-языковое интегрированное обучение с использованием информационно-коммуникативных технологий в неязыковом вузе / Т.М. Гулая, С.А. Романова // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов: Грамота, 2016. – Ч. 2. – С. 181-184.
2. Зарипова Р.Р., Селехова Л.Л. К вопросу о лингвистических и когнитивных преимуществах интегрированного предметно-языкового подхода в обучении (CLIL) / Р.Р. Зарипова, Л.Л. Селехова // Международный журнал экспериментального образования. – 2015. – № 8. – С. 9-13.
3. Локтюшина Е.А. Реализация моделей предметно-языкового интегрированного обучения в российской образовательной практике / Е.А. Локтюшина // Известия Волгоградского государственного педагогического университета. – 2017. – № 7 (120). – С. 29-33.
4. Макурина М.А., Симонова А.В. Предметно-языковое интегрированное обучение в средней школе (из опыта работы) / М.А. Макурина, А.В. Симонова // Педагогические технологии. Филологический класс. – 2017. – № 2 (98). – С. 32-40.
5. Пичкова Л.С. Роль предметно-языкового интегрированного обучения (CLIL) в формировании новых образовательных технологий в высшей школе / Л.С. Пичкова // Человеческий капитал. – 2017. – № 8 (104). – С. 71-74.
6. Филипович И.И. Предметно-языковое интегрированное обучение: новый шаг в развитии компетенций / И.И. Филипович // Научный вестник ЮИМ. – 2015. – № 4. – С. 74-78.
7. Denman J., Tanner, R., de Graaff R. CLIL in junior vocational secondary education: challenges and opportunities for teaching and learning / J. Denman, R. Tanner, R. de Graaff // International Journal of Bilingual Education and Bilingualism. – 2013. – № 16 (3). – P. 285-300.
8. Puchta H., Gerngross G., Lewis-Jones P. Super Minds Level 2 / H. Puchta, G. Gerngross, P. Lewis-Jones. – Cambridge: Cambridge University Press, 2015. – 128 p.

Матюха Г.В., Опара Н.С.,
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

САМОСТІЙНА РОБОТА СТАРШОКЛАСНИКІВ З ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Постановка проблеми. Кожній людині необхідні певні навички мислення і якості особистості. Уміння аналізувати, порівнювати, виділяти головне, вирішувати проблему, здатність до самовдосконалення і вміння дати адекватну самооцінку, бути відповідальним, самостійним, вміти творити і співпрацювати – ось із чим дитині необхідно увійти в цей світ. Отже, завданням педагога є так побудувати процес навчання, щоб допомогти розкритися духовним силам молодій людині. Вчителю необхідно не тільки доступно все розповісти і показати, а й навчити свого учня мислити, прищепити йому навички практичних дій. Цьому можуть сприяти не лише активні форми і методи аудиторного навчання, але й завдання для самостійного виконання.

Аналіз психолого-педагогічної літератури допоміг визначити вікові характеристики учнів старшої ланки навчання, які суттєво відрізняють їх від школярів основної школи. Це, насамперед, прагнення старшокласників до самоствердження та самовираження, до самостійного вирішення проблемних завдань, самовдосконалення. Важливою для них стає можливість відстоювати власні переконання та погляди, виражати думку, демонструвати власну індивідуальність. Цілеспрямованість учнів старшої школи впливає на розвиток їх психічних процесів, які набувають довольного характеру, а логічний спосіб запам'ятовування і вибірковість не вимагають значних зусиль від старшокласників у вивченні навчального матеріалу. В.П. Кутішенко вважає, що вони схильні до теоретизування, здатні робити абстрактні узагальнення і навіть захоплюються

філософськими побудовами [1, с. 64]. Визначальною віковою характеристикою учнів старшої школи є їх зосередження на питанні професійної орієнтації, визначенні свого покликання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що проблема організації самостійної роботи учнів з вивчення англійської мови є не новою. Її вирішували сучасні і зарубіжні науковці. Дослідниками В. К. Буряк, Р.Т. Лапан, С.М. Кардаш, С. Тернер та ін. розглянуто самостійну роботу школярів як вид навчальної діяльності, Р.Ю.Мартінова досліджувала самостійність старшокласників у розширенні словника англійської мови, Н. І. Бойко, А. Цюприк та ін. вивчали основні педагогічні аспекти використання інформаційних технологій в самостійній роботі студентів, Г.Гібс розглядав самостійну роботу учнів як ефективний шлях покращення якості освіти в умовах обмеженого часу аудиторної роботи.

Метою статті є визначити види самостійної роботи з навчання англійської мови і, враховуючи психологічні характеристики і запити учнів старшої ланки, довести важливість самостійної діяльності старшокласників з оволодіння англійською мовою.

Виклад основного матеріалу дослідження. У зв'язку з необхідністю реформування системи освіти в Україні і пошуку шляхів більш якісної шкільної освіти виникає нагальна потреба змінити підходи до організації навчання школярів, зокрема і самостійної роботи. Методисти [4; 6; 7; 8] стверджують, що ефект від самостійної роботи може бути отриманий тільки в тому випадку, коли вона буде організована і реалізована в навчально-виховному процесі як повна система, що проникає у сферу української освіти на всіх рівнях, зокрема на старшому етапі в закладах середньої освіти.

Ми переконані, що на сьогодні така система повинна містити інформаційно-комп'ютерну підтримку. Впровадження інформаційних технологій дозволяє вирішити такі фактичні нюанси навчання іноземних мов як: інформаційне забезпечення й доступ до джерел будь-якого характеру, організація і проведення різних видів контролю, забезпечення індивідуалізації та комфорту навчання іноземних мов; створення мовного оточення та багато інших. За А.Цюприк, до традиційних та інноваційних форм організації самостійної роботи учнів належать: конспектування теорії, виступи на семінарських заняттях, підготовка до іспитів, написання повідомлень та рефератів, участь в інтелектуальних іграх, дискусіях із проблемних питань, прослуховування повідомлень засобів масової інформації, робота в Інтернеті, виконання проектних робіт, виконання завдань, пов'язаних із майбутньою професією та інші [5, с. 107].

За слушним висловлюванням І. І. Базелюк, нагальною потребою сучасної школи є створення умов, за яких кожен учень мав би змогу навчитися самостійно здобувати необхідну інформацію і використовувати її для власного розвитку, самореалізації, для розв'язання існуючих проблем. Цілеспрямований розвиток у школярів умінь та навичок самостійного здобуття знань – це один із пріоритетів підвищення якості освіти [1, с. 49].

Науковці [1; 2; 3] визначають умови виникнення освітньої самостійної платформи при вивченні іноземної мови, серед яких виділяють прагнення виконувати завдання, що вимагають відображення інтелекту та уяви, бажання учнів отримувати знання і самоудосконалюватися. Саме ці умови необхідно враховувати у навчанні іноземних мов та будувати навчально-виховний процес відповідно.

Важливого значення, на сьогодні, набуває введення якісно нових видів, форм та методів організації самостійної роботи на уроках англійської мови, орієнтованих на творчу діяльність учнів старшої школи. Одним з таких методів, на думку Н. Бойко, є використання мережевих технологій та телекомунікацій, що надає доступ старшокласникам до значного обсягу інформаційних ресурсів. Розгалужені пошукові можливості мережевих систем дають змогу оперативного знаходити потрібну інформацію, допомагають перейти від звичайного отримання інформації до активної участі в її пошуку [2, с. 64].

Розглянемо можливості використання деяких інформаційних технологій у самостійній роботі учнів старшої школи. Провідними цілями використання цих технологій є: використання web-браузерів, баз даних, користування інформаційно-пошуковими й інформаційно-довідковими системами; використання електронної пошти, синхронних і відстрочених телеконференцій; використання html-редакторів, ftp, web-браузерів, графічних редакторів.

На увагу вчителів-практиків заслуговує використання електронних контролюючих програм з метою діагностики, контролю, моніторингу якості навчальних досягнень під час самостійної роботи, що скоротить витрати часу на перевірку завдань, сприятиме більшій об'єктивності контролю, забезпечить зворотній зв'язок і, загалом, підвищить ефективність самостійної роботи.

Залежно від виду самостійної роботи розрізняють три рівні діяльності учнів: репродуктивний (тренувальний), реконструктивний, творчий (пошуковий). Цікавим методом самостійного навчання англійської мови, на нашу думку, є метод проектів, який вважають комплексним методом. Він дозволяє будувати навчальний процес, виходячи з інтересів учнів, дає їм можливість проявити самостійність у плануванні, організації та контролі своєї навчально-пізнавальної діяльності, результатом якої є створення певного продукту або явища. Цей метод завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів – індивідуальну, парну, групову, котру школярі виконують протягом певного відрізка часу.

Р. Лапан визначає, що самостійне оволодіння учнями англійською мовою сприяє удосконаленню їх лінгвістичної компетентності, розвитку уміння підтримувати процес комунікації, адекватно реагуючи на висловлювання співбесідника. Саме це вміння науковець називає вищою метою оволодіння мови для міжнародного спілкування.

На думку Т. Боуел, самостійні форми роботи розвивають, крім власне самостійності, критичність та організованість учнівської діяльності – це сприяє тому, що інші види та форми вивчення мови виконуються на вищому рівні усвідомленого навчання. Вагому роль виконує мотивація, яка при самостійних завданнях збільшується, оскільки учні старшого шкільного віку – максималісти і лідери. Так, вони бажають бути дорослими, і у знаннях – теж: самостійними, незалежними переможцями у справі, яку їм довірили вчителі-наставники [6, с. 67].

Висновки. Отже, навчання англійської мови має свою методичну специфіку в плані організації самостійної роботи – на це вказує передовий педагогічний досвід вітчизняних та зарубіжних науковців та напрацювання вчителів-методистів. Основним завданням організації самостійної роботи з англійської мови є використання традиційних та інноваційних форм і методів навчання, які б, доповнюючи один одного, становили єдину систему, яку можна адаптувати до особливостей навчального процесу під час вивчення іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базелюк І. І. Організація групової самостійної роботи учнів на етапі засвоєння нових знань / І. І. Базелюк // Педагогіка : Республ. наук. метод. зб.-к. – К. : Рад. шк., 1988. – 117 с.
2. Бойко Н. І. Основні педагогічні аспекти використання інформаційних технологій та технологій дистанційного навчання в самостійній роботі студентів / Н. І. Бойко // Наукові записки: Збірник наукових статей НПУ імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – Випуск 71. – С. 63 – 69.
3. Буряк В. К. Самостійна робота як вид навчальної діяльності школяра / В. К. Буряк // Рідна школа. – 2001. – № 9. – С. 49 – 51.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). 2-ге вид. : Навч. посіб. / В. П. Кутішенко. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 128 с.
5. Цюприк А. Основні підходи до проблеми організації самостійної роботи студентів / А. Цюприк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2003. – № 6. – С. 100 – 108.
6. Bowell T., Kemp G. *Critical Thinking: a Concise Guide*. London & New York, Routledge, 2002.